didaskalia
gazeta teatralna

Z numeru: **Didaskalia 157/158**
Data wydania: czerwiec – sierpień 2020
Źródło: https://didaskalia.pl/pl/artykul/noty-o-ksiazkach-1

/ teatr w książkach

Noty o książkach

Estetyka/inestetyka. Współczesne teorie działań artystycznych, red. Mateusz Falkowski, Piotr Graczyk, Cezary Woźniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2020

Książka jest pokłosiem konferencji, która odbyła się w Krakowie w grudniu 2018 roku, a także cyklu spotkań w ramach Otwartego Seminarium Filozoficznego, organizowanego przez Instytut Kultury UJ.

Tytuł publikacji nawiązuje do koncepcji inestetyki Alaina Badiou, w ramach której francuski teoretyk stara się na nowo zdefiniować relację wiążącą sztukę i filozofię, wobec trwającego, jego zdaniem, kryzysu dotychczasowych konceptualizacji tego związku. Autorki i autorzy artykułów rozwijają myśl Badiou i starają się możliwie szeroko badać dynamikę przepływów między współczesnymi działaniami artystycznymi i refleksją akademicką im poświęconą (nie ograniczając wszakże rozważań do porządkowania ujęć tego problemu). Te zbiorowe poszukiwania przekraczają jednak granice dyskursu

teoretycznego, gdyż w książce znalazły się również teksty praktyków – m.in. artystów wizualnych Marka Chlandy czy Marka Sobczyka – zaburzające ścisłe podziały na przedmiot analizy i analizę.

Patronujący publikacji Badiou nie w każdym przypadku stanowi punkt odniesienia dla autorek i autorów. Wyjście poza jego myśl polega niekiedy także na podejmowaniu niezależnych rozważań na temat sztuki najnowszej bez prostego odwoływania się do założeń autora *Małego podręcznika inestetyki*. Jest tak choćby w przypadku tekstu Bartosza Działoszyńskiego, który przybliża popularne obecnie na polu sztuki pojęcie immersji (jego nie zawsze kojarzonych źródeł i współczesnego zróżnicowania strategii „zanurzenia"). Co istotne, podejście prezentowane przez Badiou czasami zostaje również krytycznie sproblematyzowane, co czyni choćby Ewa Majewska, wskazująca na różnice dzielące myśl Badiou od głośnych koncepcji Jacques'a Rancière'a (i skutków w postaci podtrzymywania bądź rozbijania struktur hegemonicznych, do jakich prowadzi przyjęcie stanowiska jednego lub drugiego z nich).

Założeniem zbioru nie było wreszcie ograniczenie refleksji do jednego, ściśle określonego obszaru współczesnych zjawisk artystycznych bądź filozoficznych. Dlatego też znajdziemy w nim artykuły poświęcone zarówno formom literackim (jak choćby teksty Joanny Bednarek czy Bartosza Dąbrowskiego), bioartowi (Kamil Gibas), muzyce (Piotr Wisowski), jak i próbie feministycznej dekonstrukcji koncepcji awangardy (Ewa Majewska) czy teorii estetycznej Heideggera, opartej na eksplorowanym przez autorkę (Olga Brewka) pojęciu prawdy. Ten bogaty pejzaż tematyczny zachęca, aby po publikację sięgać również (a może nawet przede wszystkim) w celu lektury selektywnej, niekoniecznie całościowej.

Maciej Guzy

Zofia Posmysz, *Czy to temat? Dramaty*, wybór i wstęp Anna R. Burzyńska, Instytut Badań Literackich, Warszawa 2020

Wybór dramatów radiowych autorstwa Zofii Posmysz ukazał się w serii *Dramat polski. Reaktywacja* Instytutu Badań Literackich. Celem projektu wydawniczego, którego redaktorami naukowymi są Artur Grabowski i Jacek Kopciński, jest systematyzacja i popularyzacja interesujących, a nierzadko zapomnianych tekstów dramatycznych opublikowanych na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Publikacje wydawane w tym cyklu są opatrywane naukowym komentarzem, osadzającym twórczość danego dramatopisarza bądź dramatopisarki w szerszym społeczno-politycznym kontekście, przy jednoczesnej analizie estetycznych zabiegów i autorskich strategii konstruowania narracji. Dzieła Posmysz znalazły się w jedenastym tomie serii, w której dotychczas ukazały się teksty m.in. Stanisława Grochowiaka (*Lęki poranne. Dramaty*), Anny Świrszczyńskiej (*Orfeusz. Dramaty*), Mariana Pankowskiego (*Królestwo. Dramaty*) czy Jarosława Marka Rymkiewicza (*Dwór nad Narwią. Dramaty*).

Utwory wybrała Anna R. Burzyńska, która jest też autorką wstępu, a edytorskim opracowaniem zajęła się Anna Dżabagina. Burzyńska we wstępie zatytułowanym *Reporterka z królestwa za mgłą. O dramatach radiowych Zofii Posmysz* zarysowała horyzont twórczości dramatopisarki, wspominając o obecnych w niej biograficznych aspektach (zwłaszcza tych dotyczących pobytu w obozach koncentracyjnych i doświadczeń wojennych); podkreśliła także, że od samego początku głównym medium prac Posmysz było radio – co wydaje się szczególnie istotne w kontekście rozważań na temat znaczenia dźwięków (i ciszy) w procesach pamięciowych zdarzeń traumatycznych czy

sporu o rolę muzyki w lagrach.

Burzyńska podkreśla, że dorobek artystyczny Posmysz trudno zamknąć w jednej kategorii, gdyż autorka płynnie przemieszcza się pomiędzy różnymi rodzajami literackimi i interesującymi ją tematami – dlatego umownie dzieli go na trzy porządkujące grupy: teksty wojenno-obozowe, teksty współczesne, teksty fantastyczno-groteskowe. W tomie opublikowano dwanaście słuchowisk radiowych Posmysz (*Pasażerka*, *Ave Maria*, *Smak jedyny, nie do opisania*, *Przy torze*, *Jasiu Loretański*, *Sekstet w Pałacu Ślubów*, *Palę Martina Edena*, *Czy to temat?*, *Człowiek spod kaloryfera*, *Zabieg*, *Ufo nad Parnasem*, *Miejsce na ścianie*), zaczynając od prac podejmujących tematykę doświadczeń wojennych, a kończąc na tych odnoszących się do współczesności.

Wiktoria Tabak

Źródło: *https://didaskalia.pl/artykul/noty-o-ksiazkach-1*